

Bijlage bij 'De woningen van Bouwbureau J.E. Baalbergen & A. Volkers' in HeerlijkHeden 155, winter 2013

Jan-Egbert Baalbergen over zijn opa Jan Egbert Baalbergen

Mijn opa Jan Egbert (Jan) Baalbergen werd geboren in Scheveningen op 12 mei 1894 als tweede zoon van Nicolaas (Klaas) Hendrik Baalbergen en Magdalena (Lena) van Wilpe. Op 23 oktober 1901 verhuisde het gezin naar de gloednieuwe woonwijk 'Schoterkwartier' in Schoten (Haarlem-Noord). Daar woonden ze op de adressen P. Krugerstraat 16 rood en 20 rood, allebei een bovenhuis.

In Schoten werkte Klaas als timmerman. Helaas werd hij ziek. Hij werd overgebracht naar 'Huize Bloemendaal' in Loosduinen, waar hij op 29 november 1902 overleed.

Er brak voor het gezin een zware tijd aan. Lena ging voor andere mensen wassen en verhuurde kamers. Jan en zijn broer Cornelis moesten bij een bakker gaan werken. Dat betekende heel vroeg opstaan, balen meel sjouwen en lopend brood uitventen. Eén van de routes ging helemaal naar Bloemendaal waar ze met een handkar heen moesten. Kwamen ze te laat op school, bijvoorbeeld door sneeuwval, dan kregen ze de wind van voren en moesten ze vertellen waar ze hadden 'uitgehangen'.

Op 9 april 1914 haalde Jan zijn diploma 'leerling timmerman' op de Avondvaktekenschool in Haarlem; avondschoon vanwege zijn daagse werkzaamheden voor de bakker.

In september 1915 werd hij in Haarlem gekeurd voor militaire dienst (Landstorm) en ingedeeld bij de Grenadiers. Op 1 oktober 1915 ging deze diensttijd in en werd hij gelegerd in Den Haag. Tijdens zijn diensttijd werd Jan, ondertussen sergeant, gestationeerd bij de grens met Duitsland om smokkelaars en vluchtelingen die naar Nederland wilden komen tegen te houden.

Na zijn diensttijd (na september 1917) ging hij als timmerman werken bij de firma Meijran en Ten Broeke in Haarlem. Ondanks de drukke werkzaamheden was er toch tijd voor ontspanning. In de jaren '10 was Jan lid van de Gereformeerde Jongelingsvereniging 'Nathanaël' te Haarlem. Daarnaast is hij lid geweest van een gymnastiekvereniging.

Op 2 mei 1918 kwam er in één van de verhuurde kamers een apothekersassistente in de kost. Zij heette Anna Maria de Graauw en woonde op de Markt in Culemborg. Anna Maria (Marie) was geboren op 12 april 1892 in de Zandstraat te Culemborg als vijfde kind van Pieter Adriaan Johan de Graauw en Hilleke Hak. De vader van Marie had een kleermakersbedrijf in de Zandstraat en verhuisde met zijn gezin eind 1905 naar een winkelpand op de Markt. Het bedrijf groeide, temeer een aantal broers van Marie ook in de zaak werkten. P.A.J. de Graauw trok door het land en nam voor de verkoop in koffers voorbeelden van stoffen mee.

Marie ging na de lagere school naar de Franse school in Culemborg. Vervolgens ging ze in Breda naar school om apothekersassistente te worden. In 1910 haalde ze haar diploma en ging werken bij apotheker Aussems, op de Markt in Culemborg. Na zo'n zeven jaar wilde ze wel eens wat anders en kreeg rond 1917 een aanstelling bij apotheker Florijn, Grote

Houtstraat 78 te Haarlem. Ze moest het huis uit en op zoek naar een kosthuis. Via kennissen van haar oude buurman Ypma, de familie van Brussel, hoorde Marie van een te huren kamer in Haarlem. Mevrouw van Brussel was namelijk de zuster van Jans moeder.

Zo kwam Marie in Haarlem terecht bij de familie Baalbergen. Langzamerhand kregen Jan en Marie oog voor elkaar. Op 26 april 1923 trouwden Jan en Marie op het gemeentehuis in Schoten. Ze gingen wonen in Haarlem, Kloppersingel 173. Daar werden de eerste twee kinderen geboren, Leni en Piet.

De eerste schreden naar zelfstandigheid in de bouw werden gezet samen met metselaar J. Slot. Met hem bouwden de gebroeders Baalbergen tussen september 1919 en april 1920 Prof. Bronnerlaan 7 te Haarlem. Deze samenwerking duurde niet lang want in januari 1921 werd de firma Gebr. Baalbergen & Volkers opgericht door Cor en Jan Baalbergen, samen met timmerman Aalt Volkers. Zij bouwden hun huizen vooral in Heemstede, verder in Haarlem, Bentveld en Oegstgeest. Het ging het Bouwbureau voor de wind en het werd een goedlopend bedrijf. Cor Baalbergen verliet op 7 februari 1925 het Bouwbureau en verhuisde naar Ginniken.

In mei, juni 1926 verhuisde het gezin Baalbergen naar Bentveld (Zandvoort) en ging wonen in een zelfgebouwd huis, Zandvoortsche Laan 177B. Daar werd hun dochter Hilly geboren.

In de lente van 1928 reed weer een verhuishagen voor en vertrokken ze naar Heemstede, waar ze gingen wonen op Koediefslaan 66. Hoewel ze daar maar kort hebben gewoond werd daar hun derde dochter Ina geboren.

Het Bouwbureau was in die tijd bezig heel wat huizen te bouwen in de buurt van de Koediefslaan. Straten waar nogal wat werd gebouwd zijn o.a. de Heemsteedse Dreef, de Van de Spiegellaan, P. Buyslaan, Van Slingelandtlaan, J. van Goyenstraat en Lanckhorstlaan. De huizen die toen in de Van Slingelandtlaan werden gebouwd hadden in september 1930 hun hoogste punt bereikt en de vlag ging uit. Eén daarvan, nummer 9, zou hun toekomstige woning worden en in het voorjaar van 1931 was het zover. Jan en Marie betrokken het huis waar ze hun verdere leven zouden wonen. Al in de Koediefslaan was Jans moeder Lena bij hun in huis komen wonen. Zij had in de Van Slingelandtlaan haar eigen kamertje en nam zoveel zij wilde aan het gezinsleven deel. Zij kwam 's morgens naar beneden en zat dan bij het raam in de achterkamer. Ze bracht haar dag door met breien en aardappels schillen.

De jaren dertig waren erg druk. Het Bouwbureau kwam in haar beste jaren en het gezin bestond uit vier jonge kinderen. Er was in huis veel te doen. Daarom namen ze een aantal meisjes in dienst, die kwamen helpen in de huishouding, zoals bijvoorbeeld Hilde Schmidt. Deze meisjes maakten heel wat mee en zo ontstonden er talloze verhalen. Zo werd bij de familie Baalbergen de sjoelbak nogal eens voor de dag gehaald. Hilde, die uit Duitsland kwam kende dat helemaal niet. Sterker nog, in Duitsland was geen sjoelbak te koop. Jan heeft toen een bouwtekening van een sjoelbak gemaakt en Hilde nam die mee naar huis om daar een sjoelbak te laten bouwen.

*Familie Baalbergen begin jaren dertig.
V.l.n.r. Jan, Piet, Hilly, Leni, Ina, Marie.*

Jan en Marie probeerden in deze drukke jaren toch ieder jaar met vakantie te gaan. Het waren meestal niet zo maar vakanties, maar zeker voor die tijd hele reizen, bijvoorbeeld in 1932 een cruise op de Johan van Oldenbarneveldt naar Oslo, in 1933 een busreis langs de Rijn, in 1934 naar Zwitserland, in 1936 naar Italië en in 1937 de in de familie beroemde busreis naar Baalberge en de Rijn. De kinderen werden dan meestal uitbesteed bij familie of kennissen.

Op 23 augustus 1932 werd Jan in Haarlem officieel beëdigd als makelaar. In 1934 werd het 12½-jarig bestaan van de firma Baalbergen & Volkers gevierd, waarbij onder andere een bustochtje werd gehouden. Elke zaterdag kwamen de werklui naar de Van Slingelandtlaan waar ze hun loon konden ophalen. Jan deelde dat uit in zijn kantoortje, het kamertje naast de voordeur.

Iedereen die wel eens in de Van Slingelandtlaan is geweest herinnert zich 'de Ruïne'. Het ontstaan daarvan is curieus. Jan en Marie kenden een familie Peeper. Deze Peeper kwam in Heemstede wonen en Jan kocht voor hem een huis. Peeper gaf opdracht om de tuin wat aan te kleden: er moesten perkjes, een vijver en een ruïneachtig muurtje komen. Jan ontwierp een plan voor de tuin, maar toen het klaar was had Peeper zijn aandacht alweer op wat anders gericht en Jan bleef met het ontwerp zitten. Het liet hem echter niet los en er werd uiteindelijk een veel grootschaliger plan uitgevoerd dan eigenlijk de bedoeling was geweest.

Naast alle dagelijkse beslommeringen vond Jan ook nog tijd voor hobby's. Net als zijn schoonvader was hij een verwoed visser. Als het maar even kon nam hij aas en hengel en ging langs een sloot of vaart zitten vissen. In 1936 nam Jan het stamboomonderzoek ter hand. In ongeveer twee jaar wist hij in de archieven van Haarlem heel wat voorouders op te sporen en in een stamboom te verwerken. In 1937 tekende hij zijn gezin en ouders. Die portretten hebben tot de dood van Jan in de gang van Van Slingelandtlaan 9 gehangen. In deze tijd maakte hij ook dieren van cement en schelpen. Het grootste was een ree, op ware grootte, dat achter in de tuin werd geplaatst.

In 1939 kreeg het Bouwbureau te maken met de in Europa hoog opgelopen spanningen. Leveranties werden onzeker of kwamen niet meer. In dit jaar begon de bouw van de laatste huizen, in de Van de Spiegellaan.

In mei 1940 brak de oorlog uit, waardoor het leven nog meer veranderde. Al voor de oorlog bleek dat Jan de gang van zaken bij de oosterburen niet zo zag zitten, tijdens de oorlog veranderde dat niet. Er waren aanpassingen die meer mensen maakten zoals de radio verstoppen achter de treden van de zoldertrap en een hok maken onder de vloer bij de haardkasten waar Piet bij eventuele razzia's kon onderduiken. Ook had hij allerlei versjes en gedichten in huis die de bezetter belachelijk maakten.

Doordat het verzet in Haarlem en omgeving nogal eens sabotageacties ondernam werden de mannelijke bewoners verplicht op bepaalde strategische plaatsen wacht te lopen.

Ook Jan moest zijn aandeel hierbij leveren. Hij moest in 1943 wachtlopen op de hoek van de Herenweg met de Adriaan Pauwlaan en bij de Blauwe Brug. Verder werd Jan verplicht zich bij de Burgerwacht aan te melden. Zijn route bevatte onder meer de Zandvoortsche Laan.

De activiteiten van het Bouwbureau werden gereduceerd tot kleine werkzaamheden. Wat overbleef was een voorraad aan gereedschap en spijkers, waarvoor een aparte houten aanbouw werd gerealiseerd voor de garage. Na de verkoop van het huis in de jaren tachtig is deze aanbouw gesloopt.

Vanaf die tijd moesten Jan en Marie leven van wat ze hadden gespaard en wat binnenkwam uit huren, rentes enzovoort. Niet onbelangrijk daarbij was dat Jan al een aantal jaren ervaring had in de effectenhandel. Tot in de jaren zeventig leidde dit tot een belangrijke bron van inkomsten.

De oorlog werd met al zijn ongemakken doorgebracht. Er zijn in deze jaren regelmatig suikerbieten en zelfs wel eens een gebraden kat op tafel gezet.

Na de oorlog verslechterde de gezondheid van zijn moeder en op 15 juli 1946 overleed zij in haar kamertje. Zij werd begraven op de Algemene Begraafplaats in Heemstede. De bouwwerkzaamheden van Baalbergen & Volkers waren na de oorlog totaal voorbij, vandaar dat Jan andere bezigheden aanpakte. Hij haalde de huur op van zijn huizen, werkte in de tuin en leefde zich uit in zijn hobby's. Begin jaren vijftig gingen de kinderen het huis uit.

Jan had achter in zijn tuin een doorgang naar een landje van de kerk. Hier werden een aantal perceeltjes ingericht en verbouwde hij veel van zijn groenten. Bijna dagelijks maakte hij daar zijn rondje en snoeide, spitte, zaaide of oogstte. Wat van het land kwam werd door Marie schoongemaakt, ingemaakt, gekookt etcetera.

Veel tijd ging zitten in één van zijn favoriete hobby's: schaken. Jan was lid van de schaakvereniging in Heemstede (1e team, bord 5 of 6) en schaakte nogal eens met Gotfried Bomans, die van hem het spel zou hebben geleerd. Zo kwam Jan hem eens op de Zandvoortsche Laan tegen en Gotfried nodigde Jan uit om in restaurant Boekenrode achter het station Heemstede/Aerdenhout een partijtje te gaan schaken. Dat partijtje liep wat uit en duurde de hele middag. De vrouw van Gotfried wachtte op het station en omdat Gotfried niet op kwam dagen belde ze half Heemstede af om hem te vinden. Diezelfde avond werd er een telefoontje uit Antwerpen ontvangen

waarin werd gevraagd waar Gotfried bleef, hij zou daar die avond een lezing geven ...

Met Gotfried beleefde Jan nog meer. Zo hadden ze ieder een bromfiets gekocht en ze wilden weten welke er het snelst zou zijn. De brommers werden naast elkaar opgesteld voor de St. Bavokerk bij de Kerklaan en ze zouden zien wie er dan het eerst bij de Koediefslaan zou zijn. Jan won en zijn Mobylette heeft nog lang zijn werk gedaan.

Thuis werd er veel gebreid, geborduurd en vooral werden er veel spelletjes gedaan, waaronder kaarten. Regelmatig kwamen er mensen langs om te bridgen. Met kaarten wonnen ze ook wel eens prijzen, net zoals bij de schietwedstrijden van de reservepolitie. Jan was daar na de oorlog lid van geworden en regelmatig oefende hij met zijn pistool om zo goed mogelijk voor de dag te komen.

Jan en Marie kerkten in de Koediefslaankerk en Jan heeft wat kerkelijk werk betreft zijn aandeel geleverd in de Evangelisatie- en Zendingscommissie, waar hij als secretaris de zaken bijhield. Marie bezocht tot ze ver in de 70 was 'ouden van dagen' op de fiets.

De vakantiereizen van voor de oorlog werden erna min of meer voortgezet. Door familieleden in Hilversum was de reisvereniging 'Ons Genoegen' opgericht. Er werden busreizen georganiseerd waarvan Marie en Jan er tussen 1957 en 1968 een aantal hebben meegemaakt. Deze reizen duurden ruim een week gingen voornamelijk naar Oostenrijk of Zuid-Duitsland.

In het voorjaar van 1972 werd Jan opgenomen in het Diaconessenhuis, Hazepaterslaan te Haarlem. Langzaam verbeterde zijn gezondheid maar toen bleek ook Marie ziek te zijn. Samen lagen ze enige tijd in het Diaconessenhuis. Later kwamen ze in het verpleeghuis de Janskliniek te Haarlem en mochten ze de weekenden naar huis.

Op 26 april 1973 was de hele familie present in de Van Slingelandtlaan. Jan en Marie vierden daar met de familie hun 50-jarig huwelijksfeest. Het was een dag vol gedichten, bloemen en zelfs een bezoek van de burgemeester. Een kleine twee weken later, op 9 mei 1973, stierf Marie in de Janskliniek, 81 jaar oud.

Jan woonde toen al weer in de Van Slingelandtlaan, voornamelijk verzorgd door zijn dochter Ina die vlak achter hem woonde. Maar Jan belandde weer in het ziekenhuis en stierf op 12 juni 1977 in de Boerhaavekliniek te Haarlem op de leeftijd van 83 jaar. Jan en Marie werden beiden begraven op de Algemene Begraafplaats te Heemstede.

J.E. Baalbergen
Kroonkruid 152
2914TJ Nieuwerkerk aan den IJssel
j.e.baalbergen@gmail.com